

FÜGGETLEN LAPOK

Megjelennek minden nap.

Az előfizetési pénzek s a lap kezelését illető minden tárgyak a kiadó-hiratalhoz (Első magyar egyetemesi könyvnyomda, 3 korona-utca, 18 sz. a.) intézendők. Bérmentetlen levelek el nem fogadtatnak.

Előfizetési ár:

egész évre 20 frt, félre 10 frt, negyedévre 5 frt.

Belgátási díj: 6-hasábos petit-sor 5 kr., bélyegdíj mindenbeigatásért 30 kr.

A „nyilt-tér”-ben 4-hasábos petit-sor 20 kr.

T. Olvasóinkhoz!

Addig is, míg évnegyedi felhívásunkat közzé tettünk, bátorkodunk figyelmeztetni t. olvasóinkat, hogy lapunk f. évi april el-sejétől kezdve telmésen nagyobb alakban folytatja pályáját, az előfizetési ár maradván mint eddig:

egész évre	20 frt	—	kr.
félre	10	—	”
évnegyedre	5	—	”
egy hóra	1	70	”

Pest, márcz. 15. 1868.

A „Függ. Lapok” szerkesztősége.

EGYHÁZI ÜGYEK.

Pest, márcz. 19.

A történelmi igazságoktól messze térne az, ki vitatni akarná, hogy a jelen autonómikus mozgalom egészen új, és tartalmára nézve lázadó merény az egyházban.

Ha tisztában áll előtűnk: mi képezi okát ezen egész irányzatnak, nem lep meg csodálkozó a fölött, hogy valaha ez nem volt így.

A papság és világi elem között az egyházi befolyás helyes és méltányos aránya fölötti alku alapoka e mozgalomnak.

Hagyományos emlékek szerint a kath. népek az egyházi ügyekre volt befolyása a multban. Ezen befolyás, midőn az államrendszerek kifejtettek, s az egyházi hatalom, politikai befolyás, földi vagyon és kiváltságok folytán versenytársává lett a fejedelmeknek, hogy az egyház hatalmának és befolyásának támaszt nyerjen a világi hatalomban, a hívek által birt befolyást az egyházi vegyes ügyekre, a fejedelmi kezekbe tette át.

Ennek rugója majd a hála, majd megpolitikai szállítás volt.

De az is tagadhatlan, hogy a keresztény vallást elfogadott, s népeik között terjesztő fejedelmek sokszor önhatalmulag vették gyakorlatba az egyház ügyeibe való befolyást, a helyett, hogy azt a kereszténységre tért népekkel megosztották volna, mint ezt Nagy Károly tette.

Amint a fejedelmi befolyás az egyház ügyeire időnként szállardult, annak iránya is növekedett fokozatosan.

Alig egy század mulva éles harc fejlődött a papság és császárság között, mely-

nek célja az egyház részéről nem kevesebb volt, mint az egyházat a fejedelmi túlságos befolyás bilincsei alól fölszabadítani.

De ezen harc után is megmaradt a fejedelmek kezében az egyházi befolyás. Sőt a XVI. század óta, épen a fejedelmi hatalom ernyőzetében keresett az egyház támaszt a protestantismus hatásai ellen.

Ez időtől fogva az egyház mindig szorosabban simul a fejedelmi, illetőleg kormány pártfogás mellé. És ezen befolyása ellen az államnak az egyház soha föl nem lázadt, nem kelt föl dogmatikus, vagy canonicista, ki a kormányhatalomnak gyakorlatban volt befolyását az egyház ügyeire, a hitelvékkel, s az egyház isteni rendszerével összeütközőnek nyilvánította volna.

Pedig ezen kormánybefolyás nem volt valami nagyon is egyházas lelkületű, vagy épen correct szándéku.

Az 1848-diki püspöki kar ugy jellette azt, mint „nyügzőt”, mely alatt az egyház „nem szabad.”

Erdekes lenne kimutatni, ezen kormányi és fejedelmi visszaélésekkel szemközt, miként élt a keresztény nép befolyás jogával az egyházban. És összemérni, melyik befolyás tett a belérdemi vallásosságnak, s az egyház vallási céljainak hibebb szolgálót, a népi, vagy a fejedelmi?

Azzal tisztában vagyunk, hogy a nép, tulajdon lelki céljain kívül egyéb motivumokat nem igen hozott magával az egyházi ügyekhez; de számtalan az eset, hogy kivált az utóbbi időkben, a fejedelmi és kormányi befolyás politikájának önző célja irra igyekezett kizsákmányolni az egyházban birt helyzetét.

Lehet-e ennél fogva okunk félni a kath. néptől, melyet, mint egyházunk sorsának osztályrészését vonjunk az egyházügyek közösségébe, s a mely nép a fegyver hatalma nélkül jön, imádságra font kezekkel semmi egyéb célzattal, mint a vallás áldását?!

POLITIKA, KÖZGAZD., PÉNZÜGY.

Pest, márcz. 20.

Szólunk közelebbről a felsőház hivatásának jelentőségéről, mely hazánkban a változott viszonyok miatt nagy mérvben fokozódott.

Még azt is hozzá tehetjük, miszerint

nincs állam Európában, melyben az saját-szerű körülményeinél és ősi intézményeinek természeténél fogva mélyebb jelentőségű volna.

Először követeli ezen institutio erőteljes és életképes fennállását a törvények hozatalábani óvatosság, s azután a polit. nemzetiség ügye.

Sehol Európában annyira rendszerezve nem volt a törvények alkotásában a nemzet egyetemes részvéte, mint nálunk. Az alkotandó törvények körül nálunk előbb általános hangosan nyilatkozó közvéleménynek kelle támadni, az eszmének, mindannyi hatóság megvitatásain keresztül menni, s a törvényhozás nem a kérdés minden oldala iránt, de az országban uralgó nézetek s közvélemény alakulása iránt is teljesen tisztába volt, mielőtt a kérdés, mint a kotandó törvény tárgya, az országgyűlésen csak szóba is került.

Ez szükséges következtetése volt a hatóságok követküldési és utasítási jogának.

E jogok megszüntek, vele a tájékozás is megszakt. Most a kerületek választanak, kik nem utasíthatnak, s a törvény keletkezhetik indítványokból, melyek iránt az ország miképeni érzülete biztosan nem határozható meg, s így természetesen törtéhetnek rögtönzések, elhírtelenkedések; épen nem példátlan dolog, hogy a törvényhozás bizonyos események benyomása alatt tovadosortatik, s a fenntartó, némileg mérséklő erő szükségére felett még Angliában sem keltekedik felette senki, hol pedig a törvények hozatalának anyagait mindig a népmozgalmak nyújtják s nincs nagy jelentőségű kérdés, melyet ne előzzenek meg hatalmas agitatiók.

Továbbá azon tekintet, mely a keleti államok constructiójában egyik főszempontot képezi, a nyugaton alig érthető volna. A keleten nem képes nagyobbácska államtest tömörülni a nélkül, hogy a fajok tekintete mellett a politikai nemzetiség érdekei fel nem mérülének. Az államfejlődésnek minő alakjait fogja ez az idők folytában nyerni, azt ma megmondani nem lehet, annyi bizonyos, hogy ma a politikai nemzetiség megóvása bizonyos territoriumon oly alapnak tekintetik, melyet feladni az emberek nem hajlandók s melyet ma megtámadni sokkal veszélyesebb volna, mint magát a szabadságot.

Ezen politikai nemzetiségnek súlypontja a felsőház már elméleti hivatásánál fogva is.

Mi által birta például Erdélyben magát

a politikai nemzetiség eszméje önállóságának hosszu korszakában is mindig érvényben feuntartani? Egyedül a székelység volt magyar, a királyföld német a megyékben a magyarság rettentő minoritásában. De a regalisták, a nagy birtok, a méltóságok képviselői biztosíták a fejedelemség magyar voltát választásokban s törvényekben.

Hogy a politikai nemzetiség megóvása a fajegyenlőség kimondása után súlyosabb garantiákat követel, igen természetes.

Lehetőleg ki akartuk emelni a két fő momentumot, melynél fogva nálunk egy erőteljes felsőház kiváló fontosságu.

A felsőház rendezetlen volta már 1848. előtt végzetes befolyással volt történelmi fejlődésünkre. Midőn meg arról sem voltunk tisztában, minő beszámítás alá jönnek az egyes tagok nézetei a dolgok eldöntésében, ez lehetlenné tette a felsőház szabaddab magatartását. Ebből eredett azon merrev csökönőség, mely előkészítője lön a későbbi rohamos fejlődéseknek s a rákövetkezett rögtönzéseknek.

A 1848. előtti csökönőség ép oly ártalmas volt nálunk a felsőház lételére, mint a mai sulytalanság. Pedig ez nem a testület tagjaiban, de az intézmény abnormitásaiban rejlik.

Azonban ha soká így marad, mint minden intézmény, mely nem bir érvényre vergődni és életjelt adni, okvetlen megsemmisül.

Valóban azoknak, kik most még felsőházunkat 1848. előtti hatalmában ismerték s mai téltelenségben látják, nem tudnak eléggé bámolni e jelenségen. Ugyanazon elemek összesége, mint akkor, 1848 előtt az örökös ellenzéseknek, most a legnagyobb megadásnak példáját mutatja fel.

Ama felsőház viselhetlen nyűg volt a nemzeten, ez felesleg disztimny minden kigondolható eredmény, vagy haszon nélkül.

Ezen állásból kell kiragadni a felsőházat az által, hogy az törvény útján rendeztetik. Ha ez az új viszonyok közt törvényesen kimutatott alapon érzüdi magát, azonnal feltámad benne azon öntudat hivatása iránt, melynek 1848 óta minden nyoma elmosódott.

Minő elvek szerint rendeztessék a felsőház, kik ruháztassanak fel magyar pairséggel? elméletileg igen könnyű kérdés általánosságban, de annyival nehezebb a megoldás statistikai adatok nélkül.

Különben az elvekre nézve kérdésen kívül tisztában van mindenki a képvisel-

az elkorcsosodástól, s állandóságát a politikai irányok változásaitól eléggé biztosítottak nem tartatná.

A kath. fejedelmek, mint az egyház védnökei és pártfogói, csak az érsekek, püspökök s más papi dignitariusk kinevezését kívánták a pápák által személyeikre ruháztatni, de az egyszerű javadalmak, s az alárendelt egyházi hivatalok betöltése minden egyház megyében a püspök kezében, hova rendszerint tartozik, meghagyott. A püspök az egyházi közjog szerint megváltban az egyházi javadalmaknak rendes adományozója (collator ordinarius.) A mi különös jogzsinunél fogva adományozási hatósága alól elvéve, vagy concordatumok útján a pápának vagy fejedelmeknek fönttartva nincsen: azokban övé a kinevezési és tisztadási jog. Benne központosulván az egyházmegyei kormányzat, s lelki hatalom, eredetileg csak az ő hivatalához levén kötve, természetesen tőle kell kifolyni a többi alárendelt hivataloknak is.

A kanonokok a püspökök tanácsosai, a szék-kezes rendes bírái, egyházi alapítványok kezelői s a trienti zsinat határozata szerint ezen fölül a növendékpapság oktatói és fölügyelői. Mind ezen címeknél fogva is senkit sem illehet annyira a kanonokok kinevezése, mint épen a püspököt, kinek ha megyéjében hatásköre nem volna az érdemeket megjutalmazni, s tanácsadóul a legalkalmasabakat kiválasztani, a kormányzásra megváltató egyik, csaknem nélkülözhetlen kellektől fosztatnék meg; mert jutalom és félelem, ezek, mig a pap is csak ember lesz, az ember tetteinek ingerei, s következőleg a kül-kormányzásnak sikeres eszközei maradnak.

TÁRCZA.

Közlemények

az 1848-diki püspöki Emlékiratból.

IV.

És e kérdés a püspöki tanácskozásban ugyan csak mellesleg érintetett, de azóta a kath. klerus nyilatkozataiban sürűbben merült föl, s nincs talán pap, vagy egyháznak javát és virágzását óhajtó laikus, ki annak fontosságát és hatását a kath. egyházi életre ne érezné; s miután honunkban a két protestans felekezet egyházi eljáróit maga választja, nem fogja senki túlságosnak tartani a katolikusok részéről is nyilvánuló azon óhajtást: miszerint ő Felsége kinevezési jogának épségbentartása, s a miniszteri előterjesztés-és ellenjegyzésnek törvényszabta gyakorlat mellett a kath. egyháznak püspökei, vagy az illető káptalanok, lelkészek és értelmes világiak is mutathassák be azok névsorát, vagy jelelhessék ki azon egyházi férfit, kire a püspöki legfenségebbi hivatal lelki hatóságát ruháztatni, kinek főpásztori vezérletére lelküket s a religio isteni letéteményét bizoni kívánják.

Hogy szelleménél fogva a kath. egyház ezen választási befolyást mindenkor és mindenütt igénybe vette, s arról még akkor sem kívánt lemondani, midőn a kinevezési jogot a Fejedelmeknek átengedte: azt az egyházi történet okleveleiből bebizonyíthatnók, ha e tárgyat most okadatatosan kívánják fejtegetni. A papi fölszentelés szertartásában nyíltan bevallja a kath. egyház ezen ősrégi irányát, midőn a papsághoz és néphez e szavakat intézi: „Neque enim fuit frustra patribus institutum

ut de electione illorum, qui ad regimen altaris adhibendi sunt, consularum etiam populis, quia de vita et conservatione praesentandi nonnunquam ignoratur a pluribus, scitur a paucis, et quis obedientiam exhibeat ordinato, cui assensum praebuerit ordinando.” A trienti atyák pedig a XXIV-ik üléstől fogva e tárgy iránti határozatukat ily értelemben formulálták: „Ha az egyházi hivatal minden fokozatánál gondosan és okosan arra kell törekedni, hogy az Isten házában semmi rendtelenség, semmi fonákság ne találtassék: sokkal inkább kell oda munkálkodni, hogy az egyházi legfőbb fokozaton állónak megválasztásában hiba el ne következtesse, mert az Ur egész családjának rende és állapota lesz ingattagga, ha a főben hiányozni fog az, mi a tesben megkívántatik. Azért mind azokat, kiknek a főpásztorok megválasztására joguk van, vagy arra bármi befolyással lehetnek, mindnyáján és fejenként inti és felszólítja a sz. zsinat, hogy megemlékezvén, miszerint Isten dicsőségére s a népek üdvére hasznosabbat nem tehetnek, mintha az egyházak kormányára jó és alkalmas pástorokat mozdítanak elő, s hogy nagy bünt követnek el, ha a méltóbbakat és érdemesebbeket el-mellőzik: ne hajtsanak a nagyravagyók kérelmeire, ne kövessék az emberi vonzalom sugallatait, vagy az ajánlókók toladásait, hanem egyenesen csak az érdemeket mérlegelvén, azokat léptes-sék elő, kik arra tudományuk, érnységük s más, az egyházi törvényekben megszabott kellekkel fogva érdemek: ennek megítélésében pedig „te-kintélyes, jámbor és tudós férfiak tanuskodásait használják.”

Nem akarta ugyan a trienti zsinat a kinevezési jogot elvenni azon buzgó Fejedelmektől, kikre azt az egyház feje, az egyház körül tett érdemek,

elismérésével, ruháznai jónak látta, de ezen határozatból kitetszik, mily gondosan övetelte tőlük, hogy a megválasztásban legyenek óvatosság, lelki-ismeretesség, és éljenek azoknak tanubizonyságával, kik képesek kiismerni a papi egyénekben a püspöki kelleket, s azon tulajdonokat megbírálni, melyek az egyház kormányására választandókban multhatlanul megkívántatnak. Honnan jöhetne pedig a kívánt tanuskodás másunnán, mint magától az egyháztól, leginkább pedig annak buzgó és apostoli tulajdonokkal bíró főpásztoraitól; mint azon papoktól, kiknek körében él, társalog és hivataloskodik a megválasztandó, vagy azon hívektől is, kik papi buzgóságán épülnek, tudományának világánál hitben erősödnek, s erköcsi példájának ösvényén a ker. erények követésére felbuzdulnak? Bármi más rászólt tett ajánlatok, főleg pedig politikai érdemek mérlegelési, az egyház célját eltévesztik, üdvét, békéjét és jóllétét veszélyeztetik, s csaknem gyógyíthatlan sérvekkel tetéznék bajait, melyek különben is a politikai zavarok hullámszásai közt belbékéjét annyira háborgatják.

Hiszszük, hogy a nem sokára megtartandó nemzeti zsinat e kérdés megoldásában eltalálalndja a sz. korona jogának s egyházunk leggyengédebb érdekeinek kiegyenlítősi módját, s azon hiv és tiszta keblt papoknak s világi katolikusoknak, kik a magyar kath. egyház ügyével foglalkozni szeretnek, s az átalakulási események kifejlődésének némi aggodalommal néznek előbe, kedélyeikre is megnyugtatólag fog hatni; de hiszszük azt is, hogy legjobban a tiszta vallásosság szellemétől áthatott fejedelmünk, s az egyházi érdekeket az ova-tosság egész gyöngédségével kimélni tudó kormányunk, nem fogja megtagadni a kath. egyháztól azon befolyást, mely nélkül saját szellemi életét

ett, mert azon gya-
zetei a fiatal török
mondja: Bármint is
k, mi érettek va-
gunk uralkodjunk,
getlenségünk utáni
támogatni, hanem
t leszünk a képte-
omorultabbak, és
mi dinkább a kül-
bújtjuk a jelenlegi
fogunk tudni oda
érkező hírek min-
n a török császári
tek és még annyit
s nyílt fölkelésben
a vassojevieseket,
alatt a basi-bozu-
Grasanicza falu
getlenség részen el-
törökök elvesztet-
-borzúkok, nemes
-hagytak maguk
a szabad ég alatt
minden kínjainak
eknek célja min-
got nagyon nyug-
z a Hercegovina
A helyhatóságok
t többé-kevésbé
mányból nekik is
ény, hogy a kor-
nyására a szó va-
ily állapotok
keleten a status
ingtoni képvise-
Johnson ellen, és
Stanton eltávolí-
arra, hogy Tho-
beleegyezése né-
közö törvénynek
követés, hogy a
mívagyon erővel
tbnokot a fűn-
arra birni, hogy
eket nem Grant-
vezési törvény
adása a congress-
a congressusnak
jezésében, me-
nem illenek;
bizonyos tör-
keresztő:
HÁLY.

Adva	Tartva
82.-	83.-
119.75	120.25
96.50	97.-
90.-	90.50
84.-	84.50
93.-	94.-
77.-	77.50
81.40	81.80
94.-	95.-
97.-	97.25
116.40	116.60
46.25	46.80
5.54 1/2	5.56
9.31 1/2	9.32
1.70 1/2	1.72
114.50	115.-

Részlet

tés elve körül, csak az alkalmazásban használható mértékek iránt kell adatokkal bírunk.

Annak idejében, ha a kérdés megoldásul előtérbe kerül, bővebben specializáljuk nézetünket, most elég annyit mondanunk, hogy a felsőháznak oly alapokon kell rendezetnie, miszerint az rendeltetésének általában, mint a kétházi intézmény hivatása másutt is, és különösen specifikus magyar hivatásának is minden körülmények közt megfelelően.

Mennyi fele tekintetek javasolják azt, hogy a megyei főispánok a felsőházban megyei követekkel cseréltesse ki, ezt tüzetesen már előbb fejtegettük, megelégedéssel említvén fel, hogy ez eszmét azóta is némely megyék munkálataiban megpendítve találjuk.

Egyházi dolgok Bécsben.

A bécsi urakháza által kiküldött vallási bizottság a napokban terjesztette a ház elé jelentését azon törvényjavaslat felett, mely az általános polgári törvénykönyv második fejezetének a katolikusok házasságára vonatkozó szabályait ismét helyreállítja, a katolikusok házassági ügyeiben a törvénykezést a világi hatóságokhoz utalja, amely végre megengedi, hogy bizonyos feltételek mellett a házasság világi hatóságok előtt is köthető.

Ezen jelentés, lényegben következő:

A bizottsági jelentés mindenek előtt kiemeli, hogy a jelen intézkedések, melyek szerint a katolikusok a házassági ügyeket illetőleg az egyházi törvényeknek és hatóságoknak vannak alávetve, már a legfelsőbb helyen szentesített alkotmány követelményében sem állhatnak tovább fenn. Ugyanis az állam-alaptörvények első, a bírói hatalomról szóló czime szerint jövendőben minden törvénykezés az államban csak a császár nevében történhetik, s ennél fogva csak világi fejedelmi hatóságok által gyakorolhatók, a miből egyuttal önmagától az is következik, hogy — miután a bíróságok az ítélethozásoknál követendő törvényeket csak is az államhatalom kezéből fogadhatják el, a katolikusok házasságára vonatkozó anyagi jogot is ismét az állam rendezze, amint ez az ált. polg. törvénykönyv érvényessége idejében volt. Az államtörvények ezen követelményét, a dolog természetéből a polgári törvények ez irányban függesztése óta tapasztalt szükség is igazolja.

A házasság tagadhatatlan szerződések érvényes megkötésének kellékét pedig csak az államnak áll jogában meghatározni, s az állami jogának független gyakorlásáról a házassági szerződéseknek annál kevésbé mondhat le, minél fontosabbak s életbevágóbbak az ezen szerződésből háromlő követelmények. — Ezzel pedig nem ellenkezik, hogy a házasság, katolikus felfogás szerint, még a szentség malasztjában is részestüljön, mert a házassági szerződés sem nem keletkezik csak a szentség hozzájárulása által, sem a szentség nincs vele oly szoros kapcsolatban, hogy a nélkül az fenn nem állhatna; sőt inkább a házasság szentsége már egy a polgári törvények szerint érvényes házassági szerződés létezését tételezi fel, s csak ennek a szentség általi megszentetése esik az egyház körébe; ezen körön belül pedig az egyház tetszése szerint állíthat fel szabályokat a szentség méltó felvételét illetőleg; ezen szabályok azonban, miután az egyházat egyáltalában világi hatalom nem illeti, csak a lelkiismeretre vonatkozhatnak, melyek megtartásában ugyan senkit sem lehet gátolni, de viszont nem is rákényszeríteni.

Felelmit a jelentés erre, hogy az osztrák kormány már 1783 ban magához vonta a törvényhozást a házassági ügyekre nézve, s azt az általános polgári törvénykönyvben szabályozta is. Hogy ezen szabályozás mind a jog, mind pedig az erkölcsiség fogalmainak megfelelő volt, s hogy semmit sem tartalmazott, a mi katolikus vallásnak a házasság szentségéről vallott tanaival ellenkezett volna, ezt 70 évnél hosszabbra terjedő tapasztalás elegendőképpen bizonyítja.

Az 1856-ban a konkordatum által visszahelyezett — az állam felségi jogát sértő — egyházi törvénykezés, a házasság körül csak káros visszahelyezésnek tekinthető. Ugyanis sajnálattal látjuk, hogy ezen szomorú restauráció számos oly házassági akadályokat léptetett újra életbe, melyeknek nincs alapos okuk, s csak is arra szolgálnak, hogy a házasság megkötése ily esetekben újra a papság dispensációjától tétessék függővé.

Azonban oly esetekben is, hol nincsenek egyházi jogi házasság érvénytelenítő akadályok, egyedül a papság tetszésétől függ a dispensatio megadása által a házasság megkötését végképp megakadályozni, vagy legalább megnehezíteni, a nélkül, hogy a felek ez ellen jogi segínyt bírnának; sőt az egyháznak meg van az a hatalma is, hogy önkényileg azon ürügy alatt is megtagadhatja a házasság megkötését, hogy a nézete szerint házassági

egyenletlenségekre, vagy egyéb rosszra fog alkalmat szolgáltatni. Viszont meg az egyház az állam által alapos okoknál fogva felállított házassági akadályokat végképp elvetett vagy pusztá egyszerű tilalmakká törpíté alá; ugy, hogy ez által házassági kötésekre szolgáltatott alkalmat, melyek a házasságokra legveszélyesebbekké válhattak, s melyek nem csak a polgári, de még a büntető törvényekkel is egyenes ellentétben állanak. Hogy mennyi nehézséggel jár vegyes házasságoknál még csak a lelkes passiv közreműködését is kinyerni, ha csak reversalist nem állít ki az illető, elegendőképp ismeretes.

„Hogy mindazok, folytatja a jelentés, kiket azon házassági akadályok fájdalmasan illetnek, melyek bár mily indokból a papság által a házasság kötés útjába állítanak, jogtalanak tekintik azt, ha ez ellen az államnál oly segínyt nem találhatnak, melyhez, mint állampolgárok mindenkor folyamodhatnak; és hogy e körülményt annál nyomasztóbbnak találhatják, mivel az élet legbensőbb érdekeit a házassági jogügylet képezi, önmagától érthető. De még nyomasztóbb eme helyzet azokra nézve, kik valóságos házassági perben állanak már egymással, s kiknek ügyük eldöntése nem elfogulatlan, szakképes s alapos határozatot hozó állami törvényeskedéstől függ, hanem oly törvényeskedéstől, melynek álláspontja, összeállítása, s eljárása bizalmat nem költethet a felekben. Legelviselhetlenebb ezen törvénykezési eljárás ott, hol vegyes házassági viták dőlnek merülnek fel katolikus és nem katolikus vallási felek között, mert a nem katolikus felet alig lehetséges biztosítani arról, hogy saját vallása ellen küzdő egyházi hatalomtól, elfogulatlan s igazságos ítéletet nyerend.”

De ezen, az államtól független, s egyedül az egyház fenhatósága alatt álló törvénykezési eljárás nem csupán a házasságok érdekli házassági viszonyaiknál fogva; mert ha az egyháznak a házasság jogosultsága felett s az asztal és ágytől elválás felett határozati joga van, közvetve határoz a vagyonszám felett, a törvényes származás és a gyermekek jogai felett, továbbá az örökösödési jog — s minden más — még egy harmadik egyént érdeklő jogkérdések felett is, melyek kiszámíthatatlan összefüggésben állanak a házasság érvénye, érvénytelensége, elválásaita feletti kérdések eldöntésével.

„Csak egy pontban — így folytatja a jelentés — tért el a képviselőház, az általános polgári törvénykönyv szabványaitól és igen méltán, hogy t. i. minden kényszerrel elkerüljön egyházi dolgokban. Annak 75-dik §-a ugyanis kivétel nélkül azt követeli, hogy a házassági ünnepélyes nyilatkozatot a házasságkötők rendszeres lelképásztora, vagy annak helyettese előtt nyilvánítsák ki. De minthogy a jelen körülmények közt lehetséges, hogy egyes lelkesek oly házassági nyilatkozatokat, melyek különben a polgári törvénykönyv értelmében teljesen kifogástalanok, egyházi tekintetből elfogadni vonakodnak, az államnál pedig nem lehet szándékában rájuk ez irányban nyomást gyakorolni: s szükséges tehát oly közvetítő mód, hogy ily feleknek is lehetségessé tétessék más módon a házassági szerződést jogérvényesen megköthetni. Ezen közvetítő mód a javastatban (II. cz.) az által eszközöltetik, hogy ily esetekben a felek a házassági szerződést a járásbíró előtt köthetik meg s emelhetik előre a polgárilag érvényes házassági köteleket. Ezen intézkedés minden tekintetben megőrvi a vallásos meggyőződést.

Azon jegyesek, kik lelkiismeretüktől ösztönözve, az egyház minden követelményeinek eleget kívánának tenni, tetszésük szerint lelképásztortól előtt tehetik nyilatkozatukat s kérhetik házassági frigyük megadását. Sőt mindenki kötelezve van első ízben lelképásztorhoz fordulni. De másrészt oly felek, kikről a lelkes a polg. törvények értelmében érvényes házasságra nézve a beleegyezés kinyilvánítását elfogadni vonakodik, mivel a szigorubb egyházi követelményeknek eleget tenni nem akarnak, házassági szerződésüket a világi hatóság előtt köthetik meg.

Azonban ily házasságok is tetszésük szerint még utólagosan is kieszközölhetik a lelkesi áldást (II. czikk. 11. §.)

A papság ily módon nincs kényszerítve oly házassági nyilatkozatok elfogadására, melyek valóságos nézeteivel ellenkeznek.

Ily határozatok mellett a házasságnak hatóság előtti megkötését megengedni, annál kevésbé foroghat fenn aggodalom, miután még az egyház nézete szerint sem tartozik a katolikus vallás hit-tételeihez, hogy a házasság érvényességéhez a házassági nyilatkozatnak a lelképásztortól kell tör-ténnie. Az egyház kezdetől fogva minden szertartás nélküli házassági nyilatkozatokat, sőt még pap jelenléte nélkül kötött házasságokat is érvényeseknek ismert el, s az a nélkül kötöttet csak később nyilváníttotta érvényteleneknek, az okból, hogy a káros, alattomos házasságkötéseket megakadályozza, mitől azonban most, midőn a házasságot hatóság előtt kell kötni, tartani nem lehet.

A bizottsági többsége ennél fogva a képviselőház által elfogadott elveken a polgári törvények s törvénykezés helyreállítását javasolja. S ebben a szent székkel kötött konkordatumban sem

lát akadályt. Elismeri ugyan a jó szándékot, melyből e szerződés kötött, azonban nem lehet tagadni, hogy az a felségi jogokat, az egyháznak az állam iránti állását tekintve oly érzékenyen megcsorbítja, s az államhatalmat oly annyira a hierarchiának rendeli alá, hogy az az egyházzal érintkezésekben alig bir szabad intézkedési joggal. E szerint, a mint a tapasztalás bizonyítja, a konkordatum minden irányban megszakasztja a törvényhozás kifejlődését és az államhatalom felügyeleti jogát vallási ügyekre nézve. Kiemeli a jelentés végre, hogy a konkordatum azon erőszak által, melyben a népességet az egyház irányában fogva tartotta, azon védtelenség által, melybe hivatott e tette, s a vallásos egyenjogúságot fokozott megsértése által, általános bizalmatlanság, elkeseredettség, és vizsaly tárgyává vált, oly annyira, hogy az általa kintzött cél a vallásosság s erkölcsiség emelése nemhogy elérve, hanem inkább kockázattá van. Ily elvesztett szerződések megszüntetése, mindezen felhozott okoknál fogva, magától következik.

Ezen általános megjegyzés után áttér a jelentés a törvényjavaslat egyes czikkeire, s azokra nézve nézeti lényegben következőkben összefoglaljuk:

Az 1-ső czikk visszaállítja az általános polg. törvénykönyv eredeti szövegét, minden póttörvények s rendeletekkel együtt, s nem zárja ki a jövendőben szükséges javításokat utólagos külön törvényhozási intézkedések elől.

A 2-ik czikk szerint a feltételes házasságkötés a polgári hatóság előtt, ugyan azon okoknál fogva, mint a katolikusoknál, minden felekezeti feleknek meg van engedve.

A 3-ik czikk a polgári törvényhozási életbeléptetésével egyuttal az általános polgári perrendtartással összefüggő eljárás léptéti életbe.

A 4-czikk az ámeneti határozatokat tartalmazza, melyek szerint az általános jogelvének megfelelőleg az anyagi törvények korábbi cselekvényekre és jogügyletekre vissza nem hatnak, az eljárásra vonatkozó szabályok azonban lehetőleg minden folyamatban levő házassági peres ügyekre alkalmazandók.

A bizottsági mindezeknek alapján szavazattöbbséggel azon javaslatot terjeszti az urakháza elé, hogy az fogadja el határozatilag a képviselőház által felterjesztett törvényjavaslatot.

Ezen jelentés Schmerling s báró Lichtenfels, mint a bizottsági többség előadói által van aláírva.

Az urakháza vallási bizottságának kisebbsége: u. m. Rauscher bibornok-érek, Litwinowitz lemergi érek, Szanguszko hg, Blomegróf (a megboldogult gassteini szerződés közbenjárója) és Mensdorff-Pouilly Alfons gróf külön véleményű terjesztet a ház elé.

Ezen Rauscher bibornok tollából folyt jelentés lényegében következő:

A jelentés mindenekelőtt konstatálja, hogy a szóbanforgó házassági törvényjavaslat a konkordatum X. cikkével ellenkezik. A házassági jognak ily szabályozása minden szerződési jognak megtagadása volna. — „Vagy” — így kérdi a kisebbség — „kevesebb szent a kölcsönösen elvált kötelezettség, ha az a vallás s lelkiismeretre vonatkozó jogokat tartalmaz, — mint ha ki- és bevittél vámorokra vonatkozik.” Az urakháza, folytatja továbbá, hatáskörét túllépne, ha a konkordatumot tekinteten kívül hagyta. Ezek után Rauscher bibornok, illetőleg a bizottsági kisebbség következő esodálatos emfuttatásokat nyilvánítt a törhozásról:

„A konkordatum megkötése óta ugyan az állam képviselétében némi változás állott be, a mennyiben ő felségének tetszett mind két házat bizonyos részben a törvényhozási hatalom részévé tenni. Ő felsége a császár azonban nem ruházhatta másképp a törvényhozási hatalmat át, mint a minőképén ő azt maga az alkotmány behozatalánál bírta; a mennyiben tehát a reichsráth abban részes, egyuttal a császár által átvált kötelezettségek is átszállnak reá.”

Az államszerződésről közölt hosszabb értekezést következőleg zárja be a jelentés. „A ki jogának korlátozását kötelezettség által elismerni nem akarja, az önkényi terére lép, s nem követelheti, hogy mások irányában kötelezettségek által korlátozva érezzék magokat.”

A jelentés lényeges részét képezi a konkordatum védelme. Mindenek előtt itt arra hivatkozik a jelentés, hogy két év alatt nem lehetett jóvá tenni, a mit 70 éven keresztül elmulasztottak; azonban a jelentés ugy vélekedik, hogy még is minden más eredményre vezetett volna, ha az államtörvénynek tiszteletet szerettek volna. A konkordatum fel-lensége gyanánt a jelentés a sajtót említi, mert így szól: „Az osztrák sajtótörvény a legszabadabb, a mennyiben a vallás és erkölcsiségnek szolgál védelmére, mindig lanyhán kezelte, sőt vagy másfél év óta ez irányban épenséggel nem alkalmaztatik. A katolikus egyház, sőt maga a kereszténység törvényen kívül állónak tekintetik.” —

Ha tehát a konkordatum rövid fennállása alatt nem eredményezte mind azt, a mit eredményezhetett volna, ennek oka nem az egyház, hanem azok, a kik a törvény kezelésére hivatva voltak, de azt nem tették. — A hevesebb megtámadásokat a konkordatum ellen a kormány — e jelentés szerint — nemcsak hogy eltűrte, hanem maga is istápolta.

Ezek után a jelentés kimutatni iparkodik, hogy minden megtámadások daczára, a konkordatum üdvös hatású volt, ugy szinte azt is, hogy az egyháznak házassági ügyekbeni törvénykezése épenséggel nem ellenkezik alkotmányos intézményekkel.

Miután a jelentés hosszasan kiterjeszkedett a házasság erkölcsi s társadalmi viszonyaira, s a szentszéki egyetértés szükségességére utalt volna, javaslata abban özpontosul, — hogy az egész házassági ügy utasíttassék vissza a bizottsághoz, mely a házassági jogra fennálló törvényeket és netán felmerülő szükségeket mind pontosan megvizsgálja s a szentszéki egyetértést el nem mellőzve, javaslatot terjesszen elő, vajjon szükséges-e a polgári házasságnak behozatala Ausztriában s vajjon az ez irányban nyilatkozó szükségletek nem lehetne-e más módon segíteni.

Levellezések.

Fehérmegye, mártius 15.

Távol a fővárostól, távol a világtól, nem tudom mi adhatta magát elő kegyetek szerkesztőségében, de annyi bizonyos, hogy az a komoly, nyugodt hang, mely néhány hét óta a „F. Lapokban” uralkodik, a helyzet tarthatatlanságát oly élesen érző emberekre nézve, mint a minő magam is vagyok, nagyon tülelempórázó valami.

De hát jól van; a t. szerkesztőség kétségkívül legjobban tudja, melyik út vezet célhoz, s bizonyosan azt fogja választani, melyen ebből az iszonyu labirintusból menekülhetünk.

Elszámom hát magamat a bölcsesség tanácsolta higgadságra én is, habár jól tudom, hogy bizonyos körülmények közt a bölcsesség mást is tanácsol, ha értem is, hogy ebben a mi állapotunkban nem az esdeklő szép szavak, hanem a legenergiusabb hangú követelések segíthetnek csupán.

De hogy ne mondhasák ellenfeleink, miszerint mi mindent nem kíséreltünk meg, hogy soha ne vethessék szemünkre, miszerint nem az ügyszereket, hanem a különben nagyon is menthető elkeseredés vezette tollunkat, ám legyen szerények, vagy, ha jobban tetszik, alázatosak; csak azt ne kívánják tőlünk, hogy farizenszkodjunk, hogy az igazságot eláruljuk!

És most engedje meg t. szerkesztő ur, hogy egyet-mást alázatosan megkérdem az októl, kik a „F. Lapokat” antikatholikus irányúnak, forradalmi szelleműeknek, s a jó Isten tudja még, minek nem szeretik nevezetni.

Először is tudják-e ezek kisebb nagyobb urak, hogy az ily megmondolatlan, vagy rossz akaratú beszéddel mily borzasztó ítéletet mondtak ki az egész magyar kath. egyházra, melynek laikus hívei majdnem kivétel nélkül, alapsága tetemes részben már is a „F. Lapok” körül csoportosul, megmondották-e, mily kárhözatos könnyelműséget követtek el, midőn vakmerő ítéleteiket minden alap, minden okadatolás nélkül kimondták. „Si oculus tuus fuerit nequam: totum corpus tuum tenebrosum erit.” Nem! ennyire meg, hála az égnek! nem jutottunk; ilyesmit csak az oculus nequam láthat; a „F. Lapok” katolikus szelleme ellen csak annak lehet kifogása, kinél katholicismus—servilismus.

És ez a mi bajunk, ex hoc fonte derivata clades: azért veszt a klerus naponként tekintélyéből, nézik gyanus szemmel hazafiságát, azért nincs iránta bizodalom; mert számos tagjai vannak, kik annál jobb katolikusoknak hiszik magukat, menél szolgáltaik fölfelé, és zarnokiabak lefelé. Szomorú valóság, de ugy van! szomorú valóság, hogy épen azok, kik egyházunknak tudva és nem tudva oly sok bajt okoztak, kik a klerusnak a nemzet előtti becsületét oly nagyon aláásták s ez által magának a vallásnak is oly sokat ártottak, midőn csak a legközelebbi multban is a legellen-ségebb kormányok dicsőnekeket zengedeztek, a nemzet életét fenyegető hatalmat a legnagyobb mértékben tömjéneztek; szomorú valóság, hogy ezek, kiknek szörzsákba öltözve penitenciát kellett tartaniok, ismételtük, a legszomorubb valóság az, hogy épen ezen minden szabadságtól iszonyódó lelkek azok, kik a katholicismus legszentebb érdekeinek megóvására, de egyszersmind szabadságra és alkotmányosságra is törekvő jobbainkat rágalmakkal, piszkolódásaikkal folyvást hátráltatták.

De nem elemzem tovább a dolgot, mert harag és fájdalom fog el, pedig megígértem, hogy „F. Lapok” szelleméhez mértem irályomat. Tán már ugy is sokat mondtam? Lehet, némelyek azt fogják gondolni; de én nemcsak gondolom, hanem tudom, hogy az igazságunk legnagyobb, legkeményebb részét még elhallgattam.

De jól van, nyugodt leszek tehát; „A könyv nem éget már, csupán ragyog.” Nem töröm még le, de higgadt vagyok, s azon urakhoz, kik a magyar klerust, s kath. hivatásokat az alkotmányos szervezeti önkormányzat.

tól mind
dést inté
Hisz
tóságát
az alcler
egy alko
fogd m
ni, remél
érő püsp
git, a vil
vetkezh
kérdéze
mindezt
lehet, az
hagyni.
kormány
szívósság
állandó
jog, han
szereti b
kárára c
zetessége
Mi a
nyos élet
hogy ö
szerveze
szélsőségek
„I. T. a
lólaga
nesen a
E
győző pá
delemben
őszinte
tartásra
alkotmány
egyház
fognak.

Teg
gyulafel
tatiót v
Mai
czim ala
e tárgyr
sajnálun
laki a
akarna.
E s
kit meg
Em
lyi végze
noha elb
szét s til
És
mondja
oldotta n
kebelbe
„Ne
szól —
Bár
aligha
lenni. Az
zet keres
tás, hián
vált, és
gyülelés
Hog
oldották
mert még
lában. E
dés s ezt
diadalm
hozzáfog
nalmány
mások —
minő a
előbb ma
radságot
sításokat
ményt, s
tásait m
Ki,
ságra h
sikeres n
turai jele
védelmi
fontosság
szeretet
ellen, me
alig vesz
zálni s n
jától eg
mi oly e
felfogás
kiszámít
Napló
kinck se
Mi v
séget, me
Napló
gek, oly
nak” ne
is a tárg
Hál

től minden áron el akarják terelni, még egy kérést intéznek.

Hisznek-e ezen urak az alkotmányos élet tartósságában, vagy nem? Ha hisznek, remélik-e, hogy az alacsony és világi hívek elég bágyuk lesznek egy alkotmányos országban holmi n e s z e s e m m i fogd meg jól-féle önkormányzattal megelégedni, remélik-e, hogy az erdélyinél jóval kevesebbet érő püspöki munkát bennfűtök alpapokat kielégít, a világiakat megnyugtatója, s így minden bekövetkezőt meghasonlássaln eljéti veszi? Ezt azért kérdezzük, mert az esetben, ha a püspöki karnak mindezekhez reménye nincsen, a mint nem is lehet, az egész experimentálással legjobb lesz felhagyni. Egészen más, ha valaki nem bír hittel a alkotmányos életünk jövője felett, s így a legnagyobb szívtelenséggel törekszik megőrizni a hatalmat a beállandó boldog idők, mikor aztán ismét nem a jog, hanem a hatalom uralkodik. A ki ezt hiszi, és szereti hiúni, az kártozatosan a vallás legnagyobb kárára eszelezkis ugyan, de mégis némi következetességgel.

Mi alapok azon hitben élünk, hogy alkotmányos életünk tartós lesz, mindinkább megszilárdul, hogy önkormányzatunkat alkotmányosan kell szerveznünk, hogy azon ellentétek kibékítésére, szélsőségek egyesítésére, melyeket egy részről az „I. Tanuja” és „P. Hírnök,” másrésztől kivárlólag a „Századunk” s az „1848” képvisel, egyesesen a „F. Lapok” vannak hivatva.

E tudat vezesse önt is, t. szerkesztő, ur görögös pályáján; ez adjon önnek erőt a nehéz küzdelemben, melyben önt a clerus legnemesbjeinek ösztinte jó kívánságai kísérik; ez lelkesítse önt kártartásra addig is, míg elbarátaí sorakozni, s az alkotmányos organisált szabad magyar kath. egyház érdekében önhöz csatlakozni, s önnel gyógyzni fognak.

LAPSZEMLE.

Tegnap szemlénkben a P. Naplónak a gyulafehérvári kath. státus gyűléséről irt commentatiót vettük boneyogtatás alá.

Mai lapjában „tanulmányozás” mellékezem alatt folytatja a Napló fejtegetéseit ugyan e tárgyról, de igen kellene a szent ügy érdekében sajnálunk, ha e „tanulmányozások” fonálán valaki a kath. autonómia névre valamit tanulni akarja.

E szerencsétlenségtől sietnünk kell megóvni, kit megóvni szükség volna.

Említettük multkor, hogy a Napló az erdélyi végzést „compromissumnak” nevezte, noha elbeszéli, hogy a felek elkeseredéssel váltak szét s tiltakozást adtak be.

Es azon szerencsétlen végzéstől még azt mondja tovább: hogy a gyűlés „a problémát jobban oldotta meg, mint tudtával bárhol a kath. egyház kebelében történt.”

„Nem politikai számítás, nem tapintat — így szól — oldotta meg, inkább a véletlen.”

Bár inkább a véletlen oldotta volna meg, aligha az eredmény oly sajnálatos fogott volna lenni. Az igaz, hogy hiányzott az elfogadott tervezet keretében a józan politikai számítás, hiányzott a tapintat is, de számítás igen is volt, és volt kiszámított erőszakolás, mint azt a gyűlésről közölt tudósításaink eléggé kiderítették.

Hogy e problémát sehol még jobban meg nem oldták, de sehol rosszabbul sem, mindkettő áll, mert még e problémával nem is foglalkoztak általában. E problema megoldása specifice magyar kérdés s ezt megoldani nekünk kell, s hiszünk is, hogy diadalmasan megoldjuk, kivált ha mindannyian hozzáfognak komolyan, s ha kivált a Napló tanulmányozásait több gondal folytatja, s midőn mások — kivált oly tekintélyes közönség számára, minő a Napló — tanulmányozásokat nyújt, előbb maga veszi magának csak azon csekély fáradságot, hogy ama gyűlés részleteiről szóló tudósításokat, az eredmények bírálatát, az ellenvéleményt, s az ellenvéleményzők bővebb felvilágosításait megolvassa.

Ki, mint a tanulmányozások írója, oly magasságra helyezi a kérdés fontosságát, hogy annak sikeres megoldását hazánkra annyit fényt és kulturális jelentőséget vár, mióval az Hunyady János védelmi harczi óta nem birt, ki tehát a kérdés fontosságáról ily érzelmekekkel bír, s ki annyi ügyeszeret s melegséggel kel ki keleti indolentiánk ellen, mely ily fontos társadalmi mozzanatokot alig veszünk észre, mert megszoktunk csak politikai hátráltatást, — ily meleg szószólójától s mindig politikáit, — ily meleg szószólójától egy nagy ügynek méltán követeljük, hogy mi oly csekély fáradságba kerülne, tisztítsa meg felfogásait azon tévedésektől, melyek akarata ellen kiszámíthatatlan árthatnak az ügynek, ha épen a Napló által vételi védelem alá olyasmí, mi senkinek sem kell, saját állítása szerint is.

Mi valóban nem foghatjuk meg a könnyelműséget, melylyel ily szédítő magasságra emelt ügy a Naplóban tárgyalatik. Midőn annyi keserűségek, oly heves viták kútféjét „kiegyezési lapnak” nevezi, mely „akarva nem akarva minálunk is a tárgyalásokban, mintaképpül fog vétetni.”

Hála Istennek, e gondon már túl vagyunk. E

részben minden körülmény ellenkező. Főpásztoraink közt mi az erdélyi unicumnak tartjuk, elveinek volubilitásában s eljárásában, itt pedig az összes püspöki kar fog állni, papságunk alsóbb osztálya is, mint lapjaink naponként hoznak elég bizonyítékot, bir elég önállósággal s magyar katolikus mivoltának teljes öntudatával arra, hogy ha mit itt nem várunk, akarnak is, pusztá eszüközül meggyőződése ellen ne használtassa fel magát.

Különböen pedig az is mutatja, hogy a tanulmányozó sem az erdélyi operatort, sem a magyar püspöki kar tervezetét nem olvasta, különben lehetetlen azok összehasonlításából oly állításra jutnia, mit oly könnyedén kimond, miszerint:

„Az erdélyi elaboratum liberalisabb és modernebb a magyar püspökök javaslatánál, és a magyar püspöki kar megaláztatás nélkül engedhet annyit a világi elemek és a kor szellemének, a mennyit az erdélyi püspök engedni kész volt.”

Ha e tételt az erdélyi püspök javára — de az igazság ellenére — nem így állítja fel a Napló a magyar püspökök ellenében, meglátja vala, milyen hozannát kiált tanulmányozásaihoz az Idők Tanuja és a P. Hírnök gyönyörű chorusból, és János bácsi nem tagadható journalistikai ügyességével, a Napló nem kis meglepetésére, annyi capitalist csinál belőle, mennyitől a tanulmányozó maga elszörnyűdik.

HATÓSÁGI ÉLETÜNK.

Pestmegye f. hó 18-án folytatólagosan tartott közgyűlését **Lipthay Béla** b. helytartó főispán d. e. 10 órakor a szép számmal egybegyűlt bizottsági tagok és hallgatóság éljenzése közt megnyitván, **Rádai László** gr. és **Dalmady Győző** főjegyzők a tegnapi közgyűlés jegyzőkönyvét olvassák fel. A jegyzőkönyv felolvasása egy egész órát vett igénybe s többszörös felszólalásokra adott alkalmat, melyek után hitelesítettven, napirendre tért át a közgyűlés.

Báday László gr. olvassa a Del-Adami Ágoston teleshírvényi ülnök és hivatalától felfüggesztett tisztviselő ellen kiküldött vizsgáló küldöttség jelentését s a vádolt védelmi iratait, melyeknek részbeni felolvasása 11 órától egész d. u. 1 fél óráig tartott, mire

Nyáry Pál azon indítványt teszi, hogy a hátralevő okmányok ne olvassanak fel, hanem egyesesen tétessenek át azon bírósághoz, mely a perben itéli fog. Vádlottnak alkalma leend magát a bíróság előtt védelmezni, s a közgyűlés különben sem illetékes arra, hogy bírói ítélet nélkül a bűnöst bárkire is kimondhassa.

A közgyűlés azonban az elnöklő helytartó főispán kívánságához képest bővebb tudomás felvevett az összes iratok felolvasását határozza el, mi megtörténvén, felszólal.

Nyáry Pál, ki vádolt tisztviselő perét bíróság elé vitetni, s őt a per bevezetéseig hivatalától felfüggesztetni indítványozza.

Halász Boldizsár szerint a vármegye ősi autonómiaja és kétségtelen joga azt bozza magával, hogy a közgyűlés a megye tisztviselőit bírói ítélet nélkül is elmozdíthatja. Ő tehát azt kívánja, hogy Del Adami ur hivatalától azonnal elmozdítassék s a fenytől eljárás ellene elrendeltessék.

Bobory Károly hasonló véleményben van s hozzáteszi, miszerint ily esetben az elmozdítás a vármegyének nemcsak joga, hanem kötelessége is. Mert ha már ezt sem tehetné a vármegye, akkor csakugyan fel kell sóhajtni: „hová lettél ő régi autonómia?”

Nyáry Pál különösképpen találja, hogy némely emberek mindig csak a jogot, szabadságot és autonómiát emlegetik, holott azokról vagy semmi, vagy pedig nagyon furcsa fogalmak vannak. Régenten sok oly jog volt, mely a 19-ik század felvilágosodottsága fényénél a legnagyobb jogtalanságnak tűnt fel. Például hozza fel törvényeinkből a „lutherani comburantur”-féle cikket. Különösképpen találja továbbá azt is, hogy Halász Boldizsár a vádolt tisztviselőt hivatalától elmozdítottatni kívánja és mégis azt indítványozza, — hogy az ügy fenytől bíróság elé vitessék. — Kérdést intéz Halász Boldizsár urhoz, — hogy büntetésnek tartja-e az elmozdítottatást?

Halász Boldizsár: Nem. (Nagy derűtlenség.)

Nyáry Pál: Nagyon furcsa fogalmak vannak tisztelt barátjának a büntetéséről. — Kérdi továbbá ugyancsak Halász Boldizsár urtól, vajjon lehetségesnek tartja-e, hogy a bíróság a megye által netalán elmozdított tisztviselőt nem fogja büntösképpen találni?

Halász Boldizsár: Ez lehetséges! (Folytonos derűtlenség.)

Nyáry Pál: Ha ez lehetséges és bekövetkehetik, bizony, bizony nagy compromissionak lenne kitéve az a megyei autonómia. De különben is minden alkotmányos érzelmű polgárnak tiltakoznia kell az ellen, hogy egy szabad polgár bírói ítélet nélkül is büntetéssel sújthatassék. Újlag ajánlja előbbi indítványát. (Élénk éljenzés és helyeslés.)

Rákóczy János főjegyző szintén nem osztja Halász Boldizsár táblabíró ur (Nagy derűtlenség) véleményét.

Hasonló értelemben nyilatkoznak **Máriássy Béla**, **Horváth Döme** és többen, s a közgyűlés Halász Boldizsár és Bobory urakon kívül **Nyáry Pál** indítványát elfogadja.

Az ülés ezután d. u. 2 1/2 órakor eloszlott, annak folytatása másnap d. e. 10 óra halasztatván, melyet is az nap az elnöklő főispán d. e. 10 órakor megnyitá. A gyűlés menetében:

Rádai László gr. főjegyző olvassa a tegnapi ülés jegyzőkönyvét, melynek hitelesítése után napirendre térvén át közgyűlés; ugyancsak **Rádai László** gr. olvassa a **Kondor Lajos** pilisi járási szolgabíró ellen emelt panaszok és vádak megvizsgálásával megbízott kül-

döttség jelentését s **Szabó Péter** hites ügyvéd vádlevelét s a vádolt tisztviselőnek erre lett nyilatkozatát.

A vádlevel felolvasása sajtóságos hangjánál és eredetiségénél fogva folytonos derűtlenségben tartá a közgyűlést. Kondor szolgabíró ur bemutatitattik abban, mint tisztviselő, bemutatitattik mint honvédszázados. Ezek a vádlevel saját szavai. **Szabó Péter** vádolt egész életrajzát terjeszti Kondor szolgabíró urnak a közgyűlés elé, mely nem egy érdekes jelenettel díszekedhetik, s melynek legfőbb mozzanatai:

„magyar miskás eltaglalások és nyakacsipe-tésekben” culminálnak.

A vizsgáló küldöttség jelentéséből kiderülvén, hogy Kondor Lajos szolgabíró vád alá vételének alapja van, a közgyűlés

Nyáry Pál indítványára az említett tisztviselő ellen tiszti per indítását határozza el.

Ezután némely üresedésbe jött hivatalok töltettek be választás után. Megválasztottak részint felkiáltás, részint szavazás után: ülnököknek **Iványos Pál** és **Iház Márton**; kecskeméti aljegyzőnek **Székács Ferencz**; a kecskeméti törvényszékhez aljegyzőnek **Szalontay Elek**; vámfelügyelőnek **Kovácsi Gyula**; pilisi járási esküdtnek **Eder Károly**, számvévei gyakorolnak **Vörösmarty Bertalan**; pesti járási utbiztocsnak **Zelinka Károly**, és **Iványos Pál** helyére aljegyzőnek **Jánisch Ottó** urak.

Olvastatott **Eötvös József** b. urnak mint a magyar tud. akadémia elnökének levele, melyben a megye bizottságát az akadémia f. h. 21-én tartandó nagygyűlésére meghívja. Éljenzéssel tudomásul vették.

Rádai László gr. olvassa a kecskeméti törvényszék hová leendő áthelyezésére vonatkozólag véleményadással megbízott küldöttség jelentését. A küldöttség a törvényszéket Kecskemétre Czeglédre véli átteendőnek.

Halász Boldizsár elfogadja a küldöttség véleményét, miután ez áthelyezést a lakosság közérdeke kívánja. (Helyeslés.)

Gubodi Sándor szerint nincs a világon párja **Körös városának**. Nem olyan város am az, mint **Czegléd** és **Kecskemét**, s olyan gyönyörű kétemeletes háza van **Körösnek** a törvényszék számára építve, hogy vétek volna abba bele nem menni. Czegléden e czélra sokat kell építeni, de **Czegléd** város kassája tires, a **Körös** városáé pedig mindig tele szokott lenni. (Nagy derűtlenség.)

Nyáry Pál állítja, hogy az a kétemeletes ház sem nem gyönyörű, sem nem **Körös** városáé. Abba még a kinstárnak is beleszólója van, s kérdés, hogy hajlandó lesz-e a kormány azt átengedni. Aztán meg nem is az itten az irányadó, hogy melyik város kedveskedhetik czifrább házzal, hanem az, hogy melyik felel meg leginkább a közérdek igényeinek. (Helyeslés. Éljenzés. Felkiáltások: Czeglédet fogadjuk el!)

Máriássy Béla ismeri, hogy **Czegléd** e czélra a jelenben legalkalmasabb, hanem hátha majd idővel valamikor **Abony** lesz a legalkalmasabb! Indítványozom tehát, hogy se **Körösre**, se **Czeglédre**, hanem egyesesen **Abonyba** tétessék át a törvényszék. (Altalános nevetés.)

Bobory Károly szintén azt kívánja, hogy **Czeglédre** tétessék át a törvényszék; hasonló értelemben nyilatkoznak.

Sebők Antal és mások, míg végre a közgyűlés a küldöttség véleményét nagy többséggel magáévé tévén, a kecskeméti törvényszéknek **Czeglédre** leendő áttételét határozza el. Az áthelyezés **Nyáry Pál** indítványára f. évi sz. Mihály napjára tétetik ki.

Az ülés ezután d. u. 2 1/2 órakor eloszlott. Holnap d. e. 10 órakor folytatattni fog a közgyűlés.

INTÉZET S EGYLETEK.

— **Az akadémia** nagygyűlésének választásai tegnap mentek véghez. A nyelvtud. osztályban lev. taggá **Barna Ferd.** muzeumi könyvtári tiszt. A bölcsészeti külföldi lev. tagokká: **Janet Pál** és **John Stuart Mill**. A matematikaiban rendes taggá **Vész Ármin**, lev. taggá **Akin Károly**. A természettudományban tiszt. taggá **Haynald Lajos**; lev. tagokká: **Batizfalvy Sámuel** és **Zsigmond Vilmos**, külföldi lev. tagokká **Csermák János Jénában** és **Pancsics József Belgrádban**. Végre a törvényszékben lev. taggá **Horváth Bold.**; lev. tagokká: **Keleti Károly** és **Ökröss Bálint**.

— **Az akadémia** mai ülésében **Arany János** bejelent, hogy hírlapi hírek szerint **Nagy Károly** akadémiai mathem. osztálybeli tag **Párisban** elhalt, felkéri tehát az akadémiát, hogy a mathem. osztályt a boldogult felelti emléksbeszéd megtartása iránti intézkedéstételre szőllítsa fel. Ezután **Toldy Ferencz** kéri fel az akadémiát, hogy 1866-dik évben az igazgatótanácsához benyújtott ama kérvényt, melyben a **Kazinczy F.** kézirata megvétele kérését eszközöltetne a mai napon ülésére igazgató-tanácsnál ajánlja, — s annak érvényt szerezzen.

Az indítvány helyesletetett, s az igazgatóság felkérése határozattá lön. Ezután **Szász Károly**, mint a **Teleyk** pályázat bíráló bizottságának előadója, olvasta fel több helyen helyeslő éljenzéssel megszaksasztott jelentését, melyben előadja, hogy a kitűzött 100 ar. pályadíjra 4 vig. pályázott s ezek között csak a II. számú „**Bajusz**” című és „**Győző**” a jobb” jellegű volt az egye dűli, mely a bírálók figyelmét magára vonhatta. Ez sem kitérő mű, de színművészetünk jelenlegi színvonalán áll, a színpadon szerencsét jósol előadó e darabnak, s hiszi, hogy a kritika fog abban hiányai mellett sok szépet is találni. Ezután jelentéstésvő igen szépen tárgyalja a jelenlegi színirodalom helyzetét, s felolvasását a bizottság azon

kérelmével fejezi be, hogy a díj a „**Bajusz**” című vigjátéknak adassék ki.

A jellegű levelek felbontatván, abból: **Szigligeti Ede** neve tűnt ki. A többi névrejűt le-velkek elégettek. A titoknok jelenti: miszerint f. hó 23-án a nyelvtudományi osztály tart. ülést, melyre eddigelé csak **Ballagi** jelentett be felolvasást, de felolvasásának címét nem tudatta. Ezzel az ülés eloszlott.

UJDONSÁGOK.

— **Király ő Felségét** szombatra várják **Budára**; ugyanazon napra van bejelentve a nápolyi királyné megérkezése is, kinek számára a palotában már berendeztetett a lakosztály.

— **A bécsi hivatalos lap** egészen alaplatannak mondja a „**Militärzeitung**” közleményét s nyilatkoztatja, hogy a birodalmi miniszter és a magyar honvédelmi miniszter között eddig semmiféle egyezkedés nem történt az új honvédelmi törvényjavaslatra vonatkozólag. A Bécsben összehívott tábornokok készítettek egy honvédelmi törvényi javaslatot, mely alapját fogja majd képezni a birodalmi hadügyminiszter és a két honvédelmi miniszter közti tanácskozásnak.

— **Biharmegye** bizottsága f. hó 18-án **Csengery Imre** indítványára elhatározta, hogy **Beóthi Ödön** hamvai a hazába visszahozassanak, és hogy emléke arczképében megörökíttessék.

— **Az „Extincteur”** nevű új találmányu tűzoltószert, mint már említettük, f. hó 18-án mutatott be, a szegénynek háza előtt a nagy számmal egybegyűlt közönségnek. A térer felállított két maglya, melyek egyike lágy, másika kemény fából volt összerakva, szurokkal leöntetett és meggyújtott. Azonban ama iszonyú lángot, mely most keletkezett, az oltó anyaggal ellátott vizsugár egy percz alatt eloltá, meggyőzve mindenkit, hogy e szer a tudomány egyik jelentékeny vívmánya, mely úgy a fát, mint a szurok, gyanta s más égékeny anyagokat percz alatt eloltja; sőt az újból gyuladás is gátolva van, mivel az oltószert sajátos só oldatot hagy maga után. Az „**Extincteur**” nagy mérvben alkalmazva igen czélserű lehet és reméljük, elterjedésnek fog örvendeni, mert az oltószert ára igen csekély, s a folyadék, ha évekig áll is az edényben, nem romlik el. E szer angol találmány.

— **A közlekedésügyi miniszterium** legújabb időben ismét társaságnak adott engedélyt vasuti előmunkálatokra, nevezetesen **gróf Vay László** és társainak engedélyt adott egy **Pestri Kún-Szt. Miklós, Halas** és **Szabadság Újvidék** felé vezető vaspálya előmunkálatára. **Andrássy Aladár** és **Potoczky Adam** grófnak egy vasutru, melynek kiindulási pontja **Kassa** vagy a **Stovsbery** consortium által építendő vonal bizonyos pontja, végpontján **Palota** a magyar határ-szélén; végül a **Hevitt Henrik** és **Giffort** consortiumának is adott engedély egy **Vággyölygében Zsolna, Trencsén, Újház** esetleg **Komárom** felé vezetendő vasut előmunkálataira.

— **A kolozsvári jogakademiának** egyetemes változtatása ügyében élken folytak a tárgyalások; a kiküldött bizottságnak érintkezésben lévén az ottani orvos-sebeszi testülettel, s munkálatát már e napokban fel akarja terjeszteni. Helyes felosztás és takarékoság mellett lehetnek mondják, hogy a meglévő alapok elegendők lesznek az új egyetem ellátására úgy hogy az államtól csak igen csekély segélyt fog kelleni kérni. Különböen ily czélra, ezt legalább hiúni akarjuk, a kormány csak fog találni segélyösszeget.

— **Böszörményi László** egészségi állapotát igen veszélyesnek mondja több helybeli lap.

— **Több lap után** mi is közöljük a következő birt, melynek hitelességéről azonban jót nem állhatunk. Állítólag **Szegeden**, midőn a vonat megérkezett, s az utazók vagonjajkiból kiszállottak, az indóházban birtelen minden világ kioltott, s nyolcz felfegyverkezett haramia az ott levőket megkötözvén és minden jeladásra képtelenné téve, az összes postai küldeményt, melynek értéke még eddig nem tudatik, elrabolták. A tettesek megmenekültek és eddig nyomukra még nem akadtak.

— **A katonai aerarium** azokat az ökrököt, melyek **Königgrätz**nél futás alkalmával elszaladtak, még folyton keresi **Csehországban**. A községek előjárói még folyton kapják a katonai aerarium átiratait, melyekben kérdik: ha nincsenek-e községekben es. k. marbak?

— **Gróf Bethlen Oliver**-nek a „**Honvéd**” szerkesztőjének, — ki a hadügyirodalmunk terén már sok érdemet szerzett, — arczképét **Vahot Imre** kiadta. Ára 1 frt.

— **A gépipar terén** is rendkívüli fejlődésnek indult a verseny. Újabbán a **hirneves Hornsby** és **Howard** angol gépészek nyitnak raktárt **fővárosunkban**, s a fűggyelkösséggel **Fehér Miklóst** bízták meg.

— **A m. t. akadémia** elhatározta, hogy az angol és a portugál kormányokhoz fordul, **Magyar László**, a híres utazó nyomainak kutatása végett.

— **A „Magyar Újság”** — nak ismét sajtó pere akadt, de most nem a kir. fiskus hanem egy privát személy indit ily vádat e lap szerkesztője ellen.

— **Felsőbükkői id. Nagy Sándor** a vasme-gyei honvédegyletnek 1000 frtot adományozott. Szép és követésre méltó tett.

VEGYESEK.

— **Andrássy Gyula** 16-án egy fusionális ebédet adott, — írja a „**Hazánk**” — mely azonban nem vezette végmegállapodásra a két bizottság matadorait, különösen a menések ügye, a függő és fundált államadóságok kezelésének kérdése és a hátültöltő fegyvereknek száma képezik az eltérés főbb pontjait. Ez utóbbira nézve, mind tudjuk az osztrák delegatió 75,000 darabbal kevesebbet szavazott meg mint a magyar. Átalában a magyar delegatió többségének javaslatai híven tükrözik vissza nemzetünk jellegét: fenntartjuk jogainkat

kifejezzék óhajatainkat, minden alkalommal meg akarjuk védeni elveinket, de a gyakorlati téren engedünk.

Az osztrák delegáció nem sokat törődött az elveivel, a hangos reserváttal, hanem tette le kezét a költségvetésről, hol ennek szükségét látta. Ki hitte volna, így kiált fel az emlegetett lap, hogy a bécsieket a magyarok valaha túl fogják szárnyalni lojalitási tüntetéseikben és budget-megszavazásokban.

Hirdetmény. A hiány, mely hazai nyelvünket értő vasutizléti és forgalmi szakemberekben már most is érezhető, annál nagyobb s mindinkább pótolhatatlan lesz, minél inkább fognak szaporodni vasutaink. Hogy tehát e hiány pótolassék, s hogy az illetékes nemzeti alapon leendő berendezés, az épülőfélben levő és építendő vasutaknál fennakadást ne szenvedjen, szükséges már most gondoskodni arról, miként a vasutizléti és forgalmi teendőket jártas és képzett, hazai nyelvűket bíró egyének képeztessék. E cél elérésére ez irányban iskoláztatást tesz szükségessé. Hogy ez iskoláztatás a kívánt sikert eredményezze, mindenkinél mód és alkalom fog nyújtani, az elméleti ismeretek megszerzése mellett a gyakorlati szolgáltatást is megtanulni.

A hazai vasutársulatok felajánlott készsége folytán az e célra jelentkezők azon társulathoz, és annak azon állomásához fognak a lehetőség határai között beosztani, mely magánviszonyaikra nézve legelőnyösebb, s amely kívánásaiknak leginkább megfelel. E gyakorlati alkalmazásukban az illető állomási főnök alá helyeztetnek.

A gyakorlati időszak 8 hónál rövidebb és egy évnél hosszabb nem lehet, s ezalatt az illető gyakorlatnok az államkincstárból 80 krnyi napidíjban részesülend. A fentebb megállapított idő leteltével, vagy aközben is e gyakorlatnokok az illető társulatnál szokásos vizsgálatoknak kötelesek magukat alávetni, melynek eredményéről ugyanők szabályszerű bizonyítványokat nyerendek.

Az e tanfolyamot bevégezték s a vizsgálatokat sikerrel megállott gyakorlatnokoknak azonban ezáltal, alkalmazásukat vagy jövő ellátásukat illetőleg, sem az állam, sem a társulatok irányában semminemű igényük nincsen, de vasutizléti állomások betöltésénél mások felett előnyvel fognak bírni s különös figyelemben részesítetni.

Mindazok tehát, kik sz. István koronája területén születtek, a magyar nyelvet szóban és írásban bírják, s 18. évüket betöltötték, de a 40. élet meg nem haladták, — felhívjuk: hogy amennyiben a vasutizléti pályára hajlandósággal bírnak, érészbeni felvételükért — tanulmányaikat és képességeiket előtérítve sajátkezűleg magyar nyelven irt — folyamodványokkal a Budán székelő magy. kir. vasuti felügyelőséghez forduljanak.

Kelt Budán, 1868. márcz. 10.

A közmunka és közlekedés m. kir. miniszterium.

Uj. Ábrányi Kornel és Emil előfizetési felhívást bocsátottak ki fordított költeményeikre.

„A francia ég mosolyát, az angol ködét, a német komolyságát, az orosz borongását, a norvég könyezését, a spanyol ünneplését akarják visszatükrözni, mint a tó felszínre, mely csillagot és felhőt egyként visszatükröz.” Ara csak 1 frt. Ot után egy tisztelet példány.

— **„Rel.”-ban** olvassuk: Nem régen, ahogy ő hercegsége Pozsonyban időzött, palotájában egy rozzant oltárra akadt. Midőn szemügyre vette a különféle képeket, szeme nem tudott letévedni egy alig arasznyi fára festett feszületéről, mely szintén az oltártáblába volt illesztve. Feltűnt a finom festés, nevezetesen a remek árnykezelés. Bővebb vizsgálat után kiderült, hogy ez Rubensnek egy reneke, a mint hátlapján egy lekopott peesét mellett a festő neve kiírva is szemlélhető. Már most, ha tekintetbe vesszük, hogy a mű jellege, csakugyan ügyes festést árul el, továbbá hogy ezen oltár egy, a jelen század elején elhalt primás tulajdon volt, biztosan állíthatjuk, miszerint ez Rubens esete alól került ki. Magától értetik, hogy ő hercegsége az esztergomi érsekség ezen kincsét, mely annyi szem figyelmét kikerülte, most drága keretben az utókor számára biztosítani fogja.

KÜLFÖLD.

Franciaország. Párisban minap egy röpirat jelent meg, melynek címe: „A napoleoni dynastia jogcímze.” Vázlatát, mint mondják, maga Napoleon császár készítette, Conti, a császári kabinet főnöke pedig szép szavakba öltöztette s így kicsiszolva bemutatva a bámuló világnak, mely e röpiratot már régóta feszült figyelemmel várta. A francziák e könyvvel is úgy voltak, mint eddig jó formán mindennel. Nagy hűhót esaptak belőle, vezércikket irtak tartalma fölött, nagyszerű békebiztosításokat vártak, de megjelenése után a francia sajtó, mely már Napoleonnak kezébe adta az olajágot, egy kissé le van hiúve.

Mind ezekre többit várt, mint hogy a híres könyv ne legyen egyéb tendenciosus statisztikai adatok tárházánál, melyeknek száraz leveleiből koszorút fon saját homloka köré a napoleoni dynastia. A röpirat bevezetése ekkép szól: „Jónak láttuk egy és ugyanazon közömben összefoglalni a nemzeti akarát különböző nyilatkozványait, melyek két köztársaság és két császárság alatt a napoleoni dynastiát alapították meg. Ugy tetszett nekünk, hogy ezen nevezetes összeállításból a történelemre nézve egy nagy politikai tant vonhatni le.” Ezután a röpirat párhuzamot von I. és III. Napoleon közt, kiknek mindketteje Franciaországot az örvény szelétől vonta el, és kiknek mindegyike háromszor hivatott meg örömmel.

Ha mincz millió szavazati jegy, aláírva a francia nép által, ezek a napoleoni dynastia jogcímei. Folytatólag azt mondja a röpirat: „Azon pillanatban, midőn az alkotmány, mely a nép és a császár közt kötött alapszerződés volt, több ke-

vesbé nyílt támadásnak lett tárgya és az összes egyesüly ellenzékének célpontjává vált, hasznosnak láttuk, azt ismét a nyilvánosság szemei elé állítani, és azon körülményeket visszahívni az emlékezetbe, melyek közt keletkezett.” Ezután kimutatja a röpirat, hogy habár az alkotmány alapjai meg vannak állapítva és népszavazás nélkül nem is változtathatók meg, a mi maga haladási javítványokat eltűri és tökéletesíthető.

A röpirat főlemli a különböző nagy intézke déseket, melyek a császári kormányk utiállomárai voltak azon szabadelvű ösvényen, melyre a kormány lépett. A röpirat kimutatja, hogy ezen intézke dések összessége ugyszólván az alkotmány szárnydalaiból indulnak ki, mely alkotmány minden szabadsági mozgalomhoz alkalmazkodik és mely e tekintetben ép oly merész, mint termékeny újítás volt. Kiegészítik a röpiratot történelmi okmányok, melyek különösen az 1852-ki alkotmányra s annak módosításaira vonatkoznak, de a jelen politikai viszonyokat a mű jóformán nera is érinti.

A francia császári trónörökös születésnapján nem jelent meg a várt sajtóamnestia, és eredménye összesen véve annyi volt, hogy egy néhány fegyencnek megkegyelmeztek. A francia trón örökös most lépett tizenharmadik évébe, és egy párisi lap azt jegyzi meg erre vonatkozólag, hogy 1789 óta egy trónörökös sem ért el ilyen magas kort annélkül, hogy Párisból el ne tűztek volna.

A francia egyleti törvényről, mely nem sokára tette válik, Párisból azt írják, hogy Rouher minden erejéből kedvez a reakciónak, mely egy lát-szik valóságos szövetséget kötött e törvény lehetőleg roszabbá tételére.

Azt mondják, hogy több praefectustól részletes jelentések érkeztek, melyek kereken kimondják, hogy nincs ember, a kit jól állhasson a jövő választások eredményéről, ha az egyleti törvény még e választások előtt érvényre jut. Bizonyos szerkesztőségi irodák indiscretióiból az is kitűnik, hogy e helygymiszterium új lapokban melyekkel szorosabb összeköttetésben áll, ezikkeket közöltet az előterjesztmény ellen, melyek arra vannak szánva, hogy mint a közömben nyilatkozatai tétessenek a császár elébe. Ha így áll a dolog, ugy így apró eszközökkel hazig nem soká fognak boldogulni. Aztán meg hát, lehet e ezen egyleti törvényt még roszabbá tenni.

Toulouzeból a francia lapoknak azt írják, hogy a nyugalom helyre van állítva. A főczinkosok el vannak fogva. Főnökük egy tanodai főtanár volt, kinek tiszte, a tanulóokra a leckeórán kívül fölügyelni és velük a lezkeket ismételtetni.

Egy toulouzei lap azt írja, hogy 11-én délután mintegy 1200 emberből álló csapat, vörös zászlóval élén, keresztül vonult a külvároson s be akart hatolni a városba. A bemenetlő azonban a parancsnokló őrnagy vezérlete alatt álló katonai csapat állta útjokat s elszélesztette őket. A vörös zászló vívjé elfogottak. Hasonló zavargások történtek Montauban is.

Az ilyen utcai zavarok Franciaországban korántsem véendők csak ugy könnyedén, mert a napoleoni dynastia történelemben elég ily esemény van följegyezve, melyeknek fontos következményei voltak. Különösen a második császárság büszke volt arra, hogy alatta sem összeesküvések nem történtek, mint a restauratio alatt, sem pedig utcai lázongások mint Lajos Fülöp alatt. Az anyagi nyugalom sohasem volt veszélyeztetve. Mindenké nyugalommalan alhatott s ez a francia polgar szemében nagy érdem volt. S már most a dynastiának még ezen oldala is meg van sértve. Arra fektetődött itt a fősuly, hogy egyáltalán utcai lázongás lehetséges volt, nem pedig arra, hogy 4-5000 toulouzei lakos zavarokat idézett elő.

Németország. A német lapokban sokat beszélnek a szász hadügyminiszter nyilatkozatáról, melyben a helyzetet egyáltalán nem mutattá be békésnek. A szász képviselő kamara márcz. 2-án tartott ülésében ugyanis azt mondá föbbi közt a hadügyminiszter: „1866-ban csapataink jónak bizonyultak be és az egész ország meg volt elégedve a hadsereg magartásával. Időközben egészen új viszonyokba léptünk, melyekbe egyszerre nem találhatjuk magunkat bele, és nem juthatunk a porosz hadsereggel egy színvonalra. Hol a porosz csapatok már rég állanak, oda mi még csak el akarunk érni. Ha e ezélek nem alkalmazunk rendkívüli eszközöket, új bonyodalmak beálltával katonai bukást szenvedtünk.

Azért azt kell kermem, hogy tekintessék e kérdés általános politikai szempontból és vétecsék fontolóra az, miszerint nem lehetetlen, hogy közel jövőben komoly bonyodalmak álljanak elő. Akkor könnyen megsajnálhatók még, hogy most megtagadtuk az eszközöket.”

Egy éjszaknémet lap azt mondja e beszédre: „Mi a hadügyminiszter szavait, melyeket látszólag még meg is hangsúlyozott, nem hagyhatjuk figyelem nélkül. Az ily nyilvánosan és hivatalosan tett nyilatkozat, mely kettős fontosságot meg az által nyeri, hogy mindjárt Napoleon herceg drezdai látogatása után mondatott, és így azon látszatot nyeri, hogy a herceg látogatása és magatartása kiválólag harcziás agályokat hagyott hátra, vagy legalább is nem osztalta el, az ily nyilatkozat mondjuk, valóban meglepő és nem alkalmas a béke reményeket, melyekbe politikai illetévtőlünk ringatta már magát, felbátorítani. Ez alkalommal azonban megjegyezhetjük, hogy azon választások, melyeket Napoleon herceg a hangulat és nézetek kipihatólásánál kapott, a Németország megszűlődülésénél ellenkező reményeket határozottan le-sajították, és hogy a miniszter nyilatkozata is csak arra szolgált, miszerint kimutassa a Szászország, Poroszország és az éjszaknémet szövetség közt fennálló szilárd solidaritást és bajtársaságot.”

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő:
ZOVÁNYI J. MIHÁLY.

T Ö Z S D E.

Pesti áru- és értéktözsde márczius 16-én.			Magyar értékpapírok árkelete.			Bécsi börze márczius 15-án.			Részvények.			Elsőbbségi kötvények.		
Gabna-árak.			Adva			Államadósság.			Adva			Adva		
Buza bálnási	83-85	5.90-6.10	Pesti keresked. bank	643-	644-	5% osztr. értékű	54.10	54.25	Nemzeti bank	712.-	713.-	1862. Erzsébet vasut.	82.-	83.-
" tiszai	86-88	6.70-6.80	Budai keresk. és iparb.	202-	206-	" adómentes	58.55	59.50	Hitelintézet	189.60	189.80	1867. államvasut.	119.75	120.25
" pesti	83-85	5.90-6.10	Pesti iparbank	233-	235-	" nemzeti kölcsön	65.10	65.30	Magyar hitelbank	79.-	79.50	Déli vasut.	96.50	97.-
Kétszeres	86-88	6.70-6.80	Magyar hitelbank	79.-	79.-	" metalliques	57.60	57.70	Alsó-osztr. esc. társulat	585.-	587.-	Északi vasut.	50.-	50.50
Rozs	83-85	5.90-6.10	Budai	435-	438-	1860 ki sorsjegy	83.90	84.10	Anglo-osztr. bank	115.75	116.25	Cseh nyugati vasut.	84.-	84.50
Árpa serfőzésre	68-70	2.85-3.10	Pesti hengermalom	1290-	1300-	Magyar földteherm. kötvény	70.75	71.-	Ausztriai földhitelintézet	171.-	173.-	Tiszai vasut.	—	—
Zab	68-70	2.60-2.80	Pannónia gőzmalom	1990-	2000-	Bánati	70.-	70.50	Északi vasut	1738	1743	Gal. Károly Lajos vasut.	93.-	94.-
Kukorleza bálnási	45-47	1.80-1.85	I-só budapesti gőzmalom	835-	840-	Horvát	69.50	70.50	Államvasut.	255.20	255.40	Magyar északi vasut.	77.-	77.50
Bab	—	2.75-2.85	Budai gyár-telep	448-	451-	Erdélyi	66.-	66.50	Déli vasut	171.60	171.80	Erdélyi vasut.	81.40	81.80
Kéles	—	5.87-5.96	Concordia gőzmalom	885-	890-	Sorsjegyek.			Erzsébet vasut	139.50	140.-	Ausztr. Dunagőzhajóz. társ.	94.-	95.-
Repeze	—	5.75-5.85	Budai királymalom	585-	590-	Hitelintézet	131.50	132.10	Gal. Károly Lajos vasut.	204.75	203.-	Pesti lánchíd	—	—
Záloglevelek.			Szegedi kivit. gőzmalom	820-	835-	Dunagőzhajózási	93.-	93.50	Lemberg csern. vasut.	180.-	181.-	Érték és pénz.		
Nemz. bank kisors. ezüst	95.40	95.70	I. upesti szeszimóító	608-	612-	Budai	26.-	26.50	Cseh nyug. vasut.	146.-	146.50	Frankfurti váltó	97.-	97.25
" " " o. é.	90.75	91.-	Pestbudai butorkézmű	215-	217-	Eszterházy hg.	131.-	135.-	Dél.-ész. ném. összeköt. vasut	138.50	138.75	Londoni váltó	116.40	116.60
Magyar földhitelintézet	91.-	91.50	Magyar biztosító-társulat	655-	660-	Salm	31.50	32.-	Tiszai vasut	147.-	147.-	Párisi váltó	46.25	46.30
Ausztriai	98.50	99.50	Pannónia viszonzbizt.-társ.	263-	265-	Pálffy	25.75	26.25	Magyar északi vasut	74.-	76.-	Cs. arany	5.54 1/2	5.56
			Pesti biztosító-intézet	240-	245-	St. Genois	27.50	28.50	L-só erdélyi vasut	140.75	141.25	Napoleonl'or	9.31 1/2	9.32
			Magyar északi vasut	76 3/4	77.-	Windischgrätz	17.50	18.50	I-só ausztriai Dunagőzhajó-zási társaság	487.-	486.-	Egyleti tallér.	1.70 1/2	1.72
			Pesti közúti vasúlya	500-	503-	Waldstein	21.-	22.-	Pesti lánchíd	382.-	385.-	Ezüst	114.50	115.-
			Kereskedelmi épület	390-	400-	Keglevich	14.75	15.25						
			Lánchíd	385-	390-									
			Magyar földh. záloglevél	70-	71-									
			Pesti keresk. b. zálogl.	96 1/2	97.-									

H I R D E T É S E K.

Köszvény- V Á S Z O N
mindenfélé köszvény, szesz (Rhenum) inszag- gés, mel-, gerindefej- falmak, fészkesonfűs, (Hexenschnur), fűköszvény stb. ellen.
Egy csomag ára 1 frt. 5 kr, kettős erejű 2 frt 10 kr.

Dr. BURON
Párisi általános sebtapasza
mindenfélé sebek, gennyedések és dagadtok ellen. — Egy köcsög ára a használati módzarral együtt 70 kr, kisebb köcsög 35 kr. Postán küldve 10 kral több.

V A L O D I A N Pesten egyedül kaphatni csak **TÖRÖK JÓ.** ZSE. ur gyógyszerárban király. utca 7. sz. Sárkány urnál a városi utcában. — **DEBRECZENBEN:** Rothschneck ur gyógyszerárban **Temesváron:** Bach ur gyógyszerárban **Kassán** Eschwigl és fia utrakori. **Szombathelyen:** P. L. L. Frensz ur gyógyszerárban. — **Mohácson:** K. G. J. A. ur szeszansz-csésében. — **Köszvény:** W. O. L. F. gyógyszerész, **Miskolcz:** S. P. u. L. L. urnál. (3-6)

Azon sok ezer elismerési levél közül csak néhányat közlünk, melyek utóbbi időben kildettek.
Schönsingen Turingenben, febr. 8. 1866.

Bizonnyítvány.
Kilencz havig iszonyuan szenvedtem mind a két kezem s lábam köszvény és csutiban, úgy, hogy csak bot segítségével járhatam (mint engem tavasszal mindeki luthatott). E betegség ellen ásványfürdőkét és mindenemá orvososágos siker nélkül használtam míg nákem az angol patent Rheumavason javaslatotól, s ennek használatá által a legrovidebb idő alatt csodálatos módon szenvedésemről mégis szabadultam; most akárminő időben fájalmat nem érzek, és hála Istennek erőtálatomat teljesíthetem. Ennek valóságát nyilván bebizonyítani köteleseggemnek tartom.
Kelt Budán, 1866. évi octóber 10-én.
Pressmayer Péter.

PROFUMA VILMOS,
egyetem-tér 3. szám Pesten ajánlja,
dísz- és norinbergi áruk
választékos raktárát,
hola a legjutányosabbán vásárolhatni.

Hirdetmény.
Alulirt közlekedési igazgatóság tisztelettel tudtul adja, hogy
a helyi gőzös járatai
Pest, a budai homba-tér és O-Buda között
további rendelkezésig következőleg fognak történni:

Pestről Ó-Budára:	Ó-Budáról Pestre:
8 órákor délelőtt,	7 órákor délelőtt,
10 " " " " " "	9 " " " " " "
12 " " " " " "	11 " " " " " "
2 " " " " " "	1 " " " " " "
4 " " " " " "	3 " " " " " "

Pest, február 15-én 1868.

Az első cs. kir. szab. dunagőzhajózási társaság magyarországi igazgatósága